

Remissyttrande över Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU2022:44)

Sammanfattning

Ideell kulturallians

- ställer sig bakom utredningens förslag om en nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher
- understryker de ideella föreningarnas viktiga roll i det kulturella ekosystemet och behovet av återstartstöd
- framhåller vikten av att stödja det som är experimentellt och undersökande, och den kultur som inte omedelbart kan garantera stor publik eller kommersiell framgång, eftersom det i förlängningen påverkar hela kulturlivets utveckling.

Inledning

Ideell kulturallians är en samarbetsorganisation för den ideella sektorns riksorganisationer på kulturområdet. Ideell kulturallians företräder 20 medlemsorganisationer som bedriver kulturverksamhet. Medlemsorganisationerna har i sin tur över en miljon medlemmar. Våra medlemmar är ABF, Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam), Ax – Kulturorganisationer i samverkan, Bilda, Bygdegårdarnas Riksförbund, Folkets Hus och Parker, Folkuniversitetet, Folkrorelsernas konstfrämjande, Ibn Rushd, MAIS, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet (NBV), Riksteatern, Riksskådebanan, Sensus studieförbund, SIOS – etniska organisationer i Sverige, Riksförbundet Sveriges konstföreningar, Sveriges Hembygdsförbund, Studieförbundet, Studieförbundet Vuxenskolan och Våra gårdar.

Under pandemin har den ideella kultursektorn i vissa avseenden bekräftat och stärkt sin ställning i kulturlivets ekosystem. Under pandemin har föreningarna visat att de är kreativa och flexibla. De har anpassat sin verksamhet och hittat lösningar som fungerar trots restriktionerna. Samtidigt är det kulturella ekosystemet sårbart och infrastrukturen svag. Pandemin har slagit hårt mot tusentals föreningar, mot både små och stora organisationer.

Många föreningar har tappat publik och medlemmar, och med det har man också förlorat kompetens. Det finns ett stort behov av nyrekrytering på flera nivåer. Nätverken för det ideella kulturlivet har försvagats, och många viktiga relationer har brutits upp. Återhämtningen tar lång tid och kommer att pågå under flera år.

De återstartsstöd som i utredningen "Från kris till kraft" (SOU 2021:77) föreslogs skulle finnas 2023 och 2024, saknas i regeringens budgetproposition för 2023. Vi vill här påpeka att behoven är stora, och stöd i återstarten är en förutsättning för att strategin "Kreativa Sverige!" (SOU 2022:44) ska kunna genomföras.

"Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher"

Ideell kulturallians välkomnar det tvärpolitiska ansvar som strategin pekar ut. Vi anser att strategin tar ett grepp om helheten. Alla delar i det kulturella ekosystemet, inklusive den ideella kultursektorn, behöver värnas om strategin ska nå framgång. Kultur utvecklas i ett komplext sammanhang, där olika delar är beroende av varandra. Exempelvis möter många barn kultur för första gången utanför hemmet genom ideell kulturverksamhet, något som kan bli ett första steg i rekryteringen av framtidens professionella kulturskapare eller nya deltagare och publik. Arrangörsföreningarna är viktiga som uppdragsgivare för professionella kulturskapare. Bland våra medlemmar finns också föreningar som ansvarar för den kulturella infrastrukturen i form av mötesplatser, filmdukar, scener, replokaler, utställningsrum och kulturmiljöer. Den ideella organiseringen skapar ett engagemang i kulturlivet. Ett engagemang som stärker den hållbarhet som eftersträvas i strategin.

Även konstnärlig frihet är viktig. Utan den får vi inte kulturell utveckling och utveckling av företag i kulturella och kreativa branscher. Den offentliga kulturpolitiken behöver utgå från de nationella kulturpolitiska målen, där kulturens självständighet lyfts i portalparagrafen. Utredningen visar hur dessa mål kan samverka med mål inom andra politikområden. Ideell kulturallians vill poängtera att offentliga bidrag och andra stöd till kultur har en särskild uppgift i att värna det som är experimentellt och undersökande, och den kultur som inte kan garantera stor publik eller kommersiell framgång. Det skulle motverka strategins syfte om offentligt stöd istället prioriterades om, för att riktas mot det som förmodas ge snabba ekonomiska resultat.

Ideell kulturallians uppskattar att utredningen poängterar hållbarhet och vikten av långsiktiga satsningar. Ideella kulturverksamheters och små institutioners omedelbara ekonomiska betydelse är ofta försumbar. Men det är modiga organisationer som tar ett slags konstnärlig risk, och presenterar kultur utan garantier för framgång. Nya kulturuttryck kan ta lång tid på sig för att utvecklas och nå en större publik. Det ekonomiska värdet för dessa kulturuttryck kan komma många år senare, och vid det laget presenteras de i andra, större och mer etablerade sammanhang. Det här har ibland kallats ett "fördröjt värde".¹ Därför är offentligt kulturstöd till dagens ideella föreningar en viktig satsning på framtidens kreativa och kulturella branscher.

¹ Se exempelvis Mikael Löfgren: Inga undantag. Värdeskapandet i små och medelstora samtidskonsthallar, Nätverkstan (2014)

4.1.6 Se över den ojämlika hanteringen av momsskatter

Ideell kulturallians har tagit del av [Folkets Hus och Parkers yttrande](#), som vi ställer oss bakom i dess helhet. Folkets Hus och Parker tar upp den ojämlika momsen för dansband och biografer, som är en viktig fråga för arrangörsföreningar. Regering och riksdag behöver ta hänsyn till den ojämlika hanteringen av momsskatter, och besluta om en utökning av undantagen i moms­lagstiftningen. Undantagen bör även omfatta dansband och biografer.

För Ideell kulturallians

Anna Livion Ingvarsson

verksamhetschef Ideell kulturallians